

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

رساله پایانی برای اخذ درجه دکتری تخصصی (Ph.D) پرستاری

تبیین فرایند ارتباط درمانی پرستار – بیمار و آرایه الگوی کاربردی

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر مهوش صلصالی

اساتید مشاور

جناب آقای دکتر رضا نگارنده

سرکار خانم دکتر زهرا راهنورد

نگارش

علی فخرموحدی

Ali Fakh-Movahedi

زمستان ۱۳۸۹

تبیین فرایند ارتباط درمانی پرستار - بیمار و ارایه الگوی کاربردی

چکیده

مقدمه

مراقبت شامل تعاملی سودمند بین بیمار و پرستار بوده که به پرستاران در بررسی نیازهای بیماران و تأمین مراقبت برای آنها کمک می‌کند. ارتباطات بین پرستار و بیمار وسیله‌ای اصلی برای ارتقای کیفیت مراقبت پرستاری است. این ارتباط معمولاً از نوع حرفه‌ای یا درمانی است که در آن نیازهای بیماران در درجه نخست اهمیت قرار دارند. علیرغم اینکه ارتباط درمانی یک پیش نیاز ضروری و مؤثر بر برآوردهای مراقبتی موفقیت آمیز قلمداد می‌گردد؛ بازهم پدیده‌ای بزرگ باقی مانده که حتی بخوبی درک نگردیده است. به این دلیل يك مطالعه کیفی با استفاده از رویکرد تحقیق گراند تئوری انجام گردید تا پدیده ارتباط درمانی بین پرستار و بیمار را با توجه به زمینه و بافت جامعه مورد کاوش و تبیین قرار دهد.

روش کار

این مطالعه با مشارکت ۲۳ نفر از پرستاران، بیماران یا همراه آنها در عرصه تحت مطالعه یعنی بخش‌های داخلی- جراحی مجتمع آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران اجرا شد. روش جمع آوری داده‌ها مصاحبه (بدون ساختار و نیمه ساختارمند) و مشاهده بود. فرایند تحلیل داده‌ها با استفاده از رویکرد گراند تئوری طبق نسخه کوربین و اشتراوس (۲۰۰۸) انجام گردید.

یافته‌ها

بر پایه داده‌ها نظریه مبنایی تحت عنوان "ارتباط پرستاری در پیوستار مراقبت پرستار محور و مراقبت بیمار محور" پدید آمد. طبقه مرکزی مطالعه عبارت از هم آهنگ سازی ارتباط پرستار محور با ارتباط بیمار محور بود که خود از دو طبقه اصلی نگرش بیمار محور در سایه ساختار مکانیکی مراقبت و تطبیق نگرش و عمل پرستار با شرایط زمینه‌ای مشتق گردیده بود.

نتیجه‌گیری

با توجه به هدف مطالعه یعنی تبیین فرایند ارتباط درمانی پرستار - بیمار، مشخص گردید که این پدیده تحت تاثیر عوامل مختلفی بوده و نه تنها بطور کامل در عرصه تحت مطالعه بوقوع نمی‌پیوندد، بلکه در میان پیوستاری قرار گرفته است که يك سمت آن مراقبت پرستار محور(ارتباط غیردرمانی) و در سویی دیگر، مراقبت بیمار محور(ارتباط درمانی) قرار گرفته است. عواملی مثل ساختار مکانیکی مراقبت ارتباط پرستاری را به سوی ارتباط غیردرمانی سوق می‌دهند و بالعکس عواملی همچون نگرش بیمار محورانه در پرستار و تطبیق شرایط موجود با این نگرش می‌توانند منجر به نزدیک شدن ارتباط پرستاری به ارتباط درمانی بشوند. یافته‌های حاصل از مطالعه منجر به ارایه راهبردهای کاربردی برای ایجاد فرصت ارتقای ارتباط درمانی گردیدند.

واژه‌های کلیدی

ارتباط درمانی پرستار - بیمار، تحقیق گراند تئوری، ایران، پرستاری

Exploring the process of nurse-patient therapeutic communication and introducing practical model

Abstract

Introduction

Caring is a beneficial interaction between nurse and patient that enabled nurses to assess and provide patient needs. Usually this kind of interaction considered as a therapeutic or professional communication, which the patients' needs takes in priority. Despite a therapeutic communication are considered as an essential prerequisite for effective and successful outcomes, remained as a great phenomenon that has not even understood. To this reason, a qualitative research by grounded theory approach is established to explore the process of nurse-patient therapeutic communication according to context of our community.

Method

This study performed by participation of ۲۳ nurses, patients or their family members in medical and surgical wards of Imam Khomeini hospital of Tehran university of medical sciences. Data gathering methods were interviews and observation. Data analyzed by grounded theory approach by Corbin and Strauss ۲۰۰۸.

Findings

A grounded theory in title of "nursing communication in nurse-centered care and patient-centered care continuum" emerged from data analysis. Core category of study was "harmonization of nurse-centered communication with patient-centered communication that had been derived from two main categories: a patient-centered attitude in shadow of mechanistic structure and adaptation of nurse's attitude and action with contextual conditions.

Conclusion

According to research purpose study, i.e. exploring of nurse-patient therapeutic communication, data showed that this phenomenon influenced by multiple factors and not only didn't occurred completely in the study field, but also in placed in a continuum of nurse-centered care (non-therapeutic communication) and patient-centered care (therapeutic communication). Factors such as mechanistic structure of care propel nursing communication to non-therapeutic communication and vice versa factors such as a patient-centered attitude and matching existent condition with this attitude are helping to propel nursing communication toward therapeutic dimension. Finally, according to data of study, applied strategies suggested for enhancing of therapeutic communication.

Keywords

Nurse-patient therapeutic communication, grounded theory research, nursing, Iran